

Briuselis, 2020 05 20
COM(2020) 541 final

KOMISIJOS ATASKAITA

Airija

Pranešimas, parengtas pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 126 straipsnio 3 dalį

KOMISIJOS ATASKAITA

Airija

Pranešimas, parengtas pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 126 straipsnio 3 dalį

1. ĮVADAS

2020 m. kovo 20 d. Komisija priėmė Komunikatą dėl Stabilumo ir augimo pakte nustatytos bendrosios išvengimo sąlygos taikymo. Pagal Reglamento (EB) Nr. 1466/97 5 straipsnio 1 dalyje, 6 straipsnio 3 dalyje, 9 straipsnio 1 dalyje bei 10 straipsnio 3 dalyje ir Reglamento (EB) Nr. 1467/97 3 straipsnio 5 dalyje bei 5 straipsnio 2 dalyje nustatytą išlygą sudaromos palankesnės sąlygos koordinuoti biudžeto politiką esant dideliame ekonomikos nuosmukiui. Komunikate Komisija pritarė Tarybos nuomonei, kad, atsižvelgiant į numatomą didelį ekonomikos nuosmukį dėl COVID-19 protrūkio, dabartinės sąlygos leidžia pradėti taikyti šią išlygą. 2020 m. kovo 23 d. valstybių narių finansų ministrai pritarė Komisijos vertinimui. Pradėjus taikyti bendrąją nukrypti leidžiančią išlygą leidžiama laikinai nukrypti nuo vidutinio laikotarpio biudžeto tikslui pasiekti numatyto koregavimo plano, jei tai nekelia pavojaus fiskaliniam tvarumui vidutiniu laikotarpiu. Kalbant apie korekcinę dalį, Taryba taip pat gali, remdamasi Komisijos rekomendacija, priimti patikslintą fiskalinę trajektoriją. Taikant bendrąją nukrypti leidžiančią išlygą Stabilumo ir augimo pakto procedūros nestabdomos. Ji suteikia galimybę valstybėms narėms nukrypti nuo paprastai taikomų biudžetinių reikalavimų, o Komisijai ir Tarybai – imtis būtinų politikos koordinavimo priemonių laikantis Pakto.

Remiantis 2020 m. kovo 31 d. Airijos valdžios institucijų pateiktais ir vėliau Eurostato patvirtintais duomenimis¹, 2019 m. Airijos valdžios sektoriaus balansas siekė 0,4 % BVP, o valdžios sektoriaus skola – 58,8 % BVP. 2020 m. stabilumo programoje numatoma, kad 2020 m. Airijos deficitas sudarys 7,4 % BVP, o skola – 69,1 % BVP.

Planuojamas 2020 m. deficitas yra *prima facie* įrodymas, kad bus susidaręs Stabilumo ir augimo pakte apibrėžtas perviršinis deficitas.

Todėl šiomis aplinkybėmis Komisija parengė šį pranešimą, kuriame analizuojama, ar Airija laikosi Sutartyje nustatyto deficito kriterijaus. Skolos kriterijus gali būti laikomas įvykdytu, nes 2019 m. skolos santykis yra mažesnis už Sutartyje nustatytą 60 % BVP pamatinę vertę. Pranešime atsižvelgiama į visus svarbius veiksnius ir deramas dėmesys skiriamas dideliame ekonominiam sukrėtimui, susijusiam su COVID-19 pandemija.

¹ <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/2995521/10294648/2-22042020-AP-EN.pdf/6c8f0ef4-6221-1094-fef7-a07764b0369f>

1 lentelė. Valdžios sektoriaus deficitas ir skola (% BVP)

		2016 m.	2017 m.	2018 m.	2019 m.	2020 m. COM	2021 m. COM
Deficito kriterijus	Valdžios sektoriaus balansas	-0,7	-0,3	0,1	0,4	-5,6	-2,9
Skolos kriterijus	Valdžios sektoriaus bendroji skola	73,8	67,7	63,5	58,8	66,4	66,7

Šaltinis: Eurostatas, Komisijos 2020 m. pavasario prognozė.

2. DEFICITO KRITERIJUS

2020 m. stabilumo programoje planuojama, kad 2020 m. Airijos valdžios sektoriaus deficitas pasieks 7,4 % BVP, t. y. viršys Sutartyje nustatytą 3 % BVP pamatinę vertę ir nebus jai artimas.

Planuojamas Sutartyje nustatytos pamatinės vertės perviršis 2020 m. yra išimtinis, nes jį lemia didelis ekonomikos nuosmukis. Atsižvelgiant į COVID-19 pandemijos poveikį, Komisijos 2020 m. pavasario prognozėje numatoma, kad 2020 m. realusis BVP susitrauks 7,9 %.

Planuojamas Sutartyje nustatytos pamatinės vertės perviršis būtų laikinas, remiantis Komisijos 2020 m. pavasario prognoze. Tačiau šios projekcijos parengtos vyraujant išimtinai dideliame neapibrėžtumui.

Apibendrinant galima teigti, kad planuojamas 2020 m. deficitas viršija Sutartyje nustatytą 3 % BVP pamatinę vertę ir nėra jai artimas. Planuojamas perviršis pagal Sutartį ir Stabilumo ir augimo paktą laikomas išimtiniu, o šiuo metu – ir laikinu. Taigi analizė rodo, kad Sutartyje ir Reglamente (EB) Nr. 1467/97 apibrėžtas deficito kriterijus *prima facie* nėra įvykdytas.

3. SVARBŪS VEIKSNIAI

Sutarties 126 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad, jei valstybė narė neatitinka reikalavimų pagal vieną ar abu tuos kriterijus, Komisija turi parengti pranešimą. Tame pranešime taip pat turi būti „atsižvelgiama, ar bendrojo šalies biudžeto deficitas yra didesnis už valstybės investicijų išlaidas, be to, įvertinami ir kiti svarbūs veiksniai, įskaitant valstybės narės vidutinės trukmės ekonomikos ir biudžeto būklę“.

Tie veiksniai išsamiau paaiškinti Reglamento (EB) Nr. 1467/97 2 straipsnio 3 dalyje, kurioje taip pat nustatyta, kad būtina tinkamai atsižvelgti „į visus kitus veiksnius, kurie, atitinkamos valstybės narės nuomone, yra svarbūs siekiant visapusiškai įvertinti, ar laikomasi deficito ir skolos kriterijų, ir kuriuos valstybė narė nurodė Tarybai ir Komisijai“.

Kaip nurodyta Reglamento (EB) Nr. 1467/97 2 straipsnio 4 dalyje, kalbant apie deficito kriterijaus laikymąsi 2020 m., kadangi planuojamas valdžios sektoriaus skolos ir BVP santykis 2020 m. viršija 60 % BVP pamatinę vertę ir dviguba sąlyga (t. y. kad deficitas išliktų artimas pamatinei vertei ir pamatinės vertės perviršis būtų laikinas) nėra įvykdyta, į tuos svarbius veiksnius priimant sprendimą dėl perviršinio deficito susidarymo Airijoje pagal deficito kriterijų negali būti atsižvelgta.

Dabartinėmis aplinkybėmis pagrindinis papildomas veiksnys, į kurį reikia atsižvelgti 2020 m., yra COVID-19 pandemijos, kuri labai veikia biudžeto būklę ir lemia labai neapibrėžtą perspektyvą, ekonominis poveikis. Dėl pandemijos taip pat pradėta taikyti bendroji nukrypti leidžianti išlyga.

3.1. COVID-19 pandemija

COVID-19 pandemijos sukeltas didelis ekonominis sukrėtimas daro didelį neigiamą poveikį visoje Europos Sąjungoje. Poveikis BVP augimui priklausys tiek nuo pandemijos trukmės, tiek nuo to, kiek laiko bus reikalingos priemonės, kurių imamasi nacionalinių valdžios institucijų, Europos ir pasauliniu lygmeniu, siekiant sulėtinti viruso plitimą, apsaugoti gamybos pajėgumus ir paremti visuminę paklausą. Valstybės narės jau ėmėsi arba imasi biudžeto priemonių, kad padidintų sveikatos sistemų pajėgumą ir suteiktų pagalbą labiausiai nukentėjusiems asmenims ir sektoriams. Taip pat imtasi svarbių likvidumo paramos priemonių ir suteiktos kitos garantijos. Remdamosi išsamesne informacija, kompetentingos statistikos institucijos turi išnagrinėti, ar tos priemonės turi tiesioginį poveikį valdžios sektoriaus balansui. Dėl tų priemonių ir ekonominės veiklos sulėtėjimo susidarys gerokai didesnės valdžios sektoriaus deficito ir skolos pozicijos.

3.2 Vidutinio laikotarpio ekonominė būklė

Airijos realusis BVP 2019 m. išaugo 5,5 % ir į 2020 metus Airijos ekonomika įžengė tvirtu žingsniu – tiek vidaus paklausos, tiek grynojo eksporto rezultatai buvo geri. Numatoma, kad pandemija paveiks daugelį ekonomikos sektorių. Prognozuojama, kad šiais metais sumažės ir privatus vartojimas, ir investicijos. Kita vertus, numatoma, kad grynojo eksporto skaičiai bus teigiami, iš dalies dėl tam tikro eksporto atsparumo, kurį lemia Airijos eksporto sudėtis – didelę jo dalį sudaro vaistai ir medicinos reikmenys. Remiantis Komisijos 2020 m. pavasario prognoze, numatoma, kad 2020 m. Airijos ekonomika susitrauks maždaug 8 %. Tai yra švelninamasis veiksnys vertinant, ar Airija 2020 m. laikysis deficito kriterijaus.

Netikrumas, susijęs su Airijos makroekonominė perspektyva, yra ypatingai didelis, o rizika susijusi su nežinoma pandemijos ir izoliavimo priemonių Airijoje ir jos pagrindinėse prekybos partnerėse trukme, taip pat su pandemijos sukelsimais elgesio pokyčiais. Netikrumą dar labiau didina Airijai būdingi veiksniai, pavyzdžiui, tarptautinės apmokestinimo aplinkos pokyčiai. Be to, Airiją itin veikia būsimi Europos Sąjungos ir Jungtinės Karalystės santykiai. Airijoje veikiančių tarptautinių bendrovių veiklą vis dar sunku numatyti – BVP ši veikla gali ir didinti, ir mažinti.

3.3 Vidutinio laikotarpio biudžeto būklė

Remiantis galutiniais duomenimis ir Komisijos 2020 m. pavasario prognoze, 2019 m. Airija laikėsi savo vidutinio laikotarpio biudžeto tikslo.

Dėl sparčiai augančios ekonomikos 2019 m. užfiksuotas 0,4 % BVP valdžios sektoriaus perteklius, dėl to labai padidėjo mokestinės pajamos ir socialinio draudimo įmokos, be to, toliau mažėjo palūkanų našta.

Airija patvirtino įvairias paramos priemones ir lengvatas labiausiai nukentėjusiems namų ūkiams ir sektoriams – jos sudaro apie 2,3 % BVP.

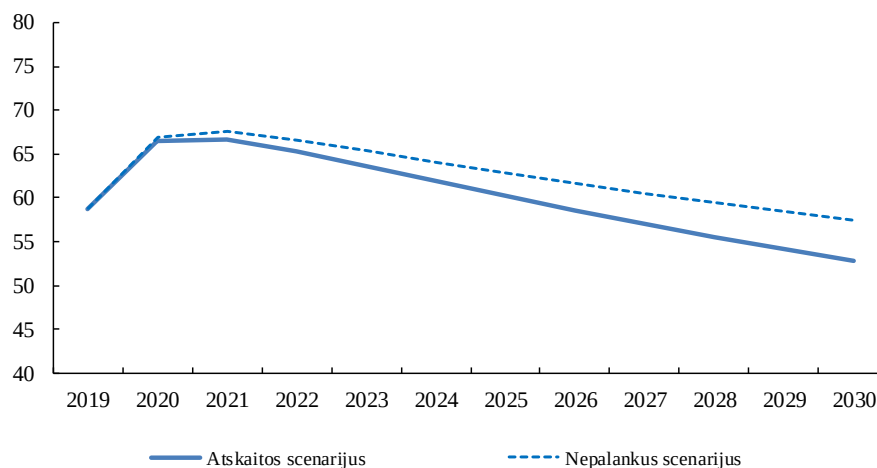
Pagal Komisijos 2020 m. pavasario prognozę, 2020 m. prognozuojamas 5,6 % BVP valdžios sektoriaus deficitas. Jis susidaro dėl taikomų automatinių stabilizavimo priemonių ir diskrecinių fiskalinių priemonių, kurių reaguodama į pandemiją ėmėsi vyriausybė – jos deficitą didina maždaug 2,0 % BVP. Rizika vidutinės trukmės fiskalinei perspektyvai yra didelė. Ji susijusi su netikrumu dėl galutinės fiskalinės ekspansijos, skirtos krizei įveikti, mastu ir galimais tarptautinės apmokestinimo aplinkos pokyčiais.

3.4. Vidutinio laikotarpio valstybės skolos pozicija

Remiantis Komisijos 2020 m. pavasario prognoze, numatoma, kad valdžios sektoriaus bendroji skola išaugs nuo 58,8 % BVP 2019 m. iki 66,4 % 2020 m.

Skolos tvarumo analizė atnaujinta pagal Komisijos 2020 m. pavasario prognozę. Apskritai skolos tvarumo vertinimas rodo, kad skolos pozicija vidutinės trukmės laikotarpiu, taip pat atsižvelgiant į svarbius su skolos profiliu susijusius švelninančius veiksnius, išlieka tvari. Svarbu tai, kad nors dėl COVID-19 krizės valdžios sektoriaus skolos pozicija pablogėjo, tikimasi, kad vidutinės trukmės laikotarpiu skolos ir BVP santykis pagal atskaitos scenarijų bus tvarios (mažėjančios) trajektorijos².

1 diagrama. Airijos valdžios sektoriaus skolos ir BVP santykis, % BVP

Šaltinis: Komisijos tarnybos.

² Atskaitos scenarijus grindžiamas Komisijos 2020 m. pavasario prognoze. Daroma prielaida, kad po 2021 m. fiskalinė politika bus laipsniškai koreguojama, atsižvelgiant į ES ekonominio ir fiskalinio koordinavimo ir priežiūros sistemas. Realiojo BVP augimas prognozuojamas pagal vadinamąjį Ekonominės politikos komiteto gamybos apimtys atotrūkio darbo grupės (EPC/OGWG) T + 10 metodiką. Visų pirma (realiojo) faktinio BVP augimą lemia potencialus augimas ir bet koks svarstomas papildomas fiskalinis koregavimas (taikant fiskalinį daugiklį). Daroma prielaida, kad infliacija laipsniškai mažės iki 2 %. Palūkanų normų prielaidos nustatytos atsižvelgiant į finansų rinkos lūkesčius. Pagal nepalankų scenarijų daroma prielaida, kad (per visą projekcijos laikotarpį) bus didesnės palūkanų normos (500 bazinių p.) ir mažesnis BVP augimas (–0,5 proc. p.), palyginti su atskaitos scenarijumi.

3.5 *Kiti valstybės narės nurodyti veiksniai*

2020 m. gegužės 18 d. Airijos valdžios institucijos atsiuntė raštą, kuriame pagal Reglamento (EB) Nr. 1467/97 2 straipsnio 3 dalį nurodė svarbius veiksnius. Ankstesniuose skirsniuose pateikta analizė jau iš esmės apima pagrindinius valdžios institucijų nurodytus veiksnius. Papildomi pirmiau nepaminėti veiksniai yra susiję su Airijos pastangomis ankstesniais metais stiprinti savo viešuosius finansus užtikrinant nominaliojo biudžeto perteklių ir įsteigiant juodos dienos fondą.

4. IŠVADOS

Stabilumo programoje numatoma, kad 2020 m. nominalusis Airijos valdžios sektoriaus deficitas padidės iki 7,4 % BVP, t. y. viršys Sutartyje nustatytą 3 % BVP pamatinę vertę ir nebus jai artimas. Planuojamas pamatinės vertės perviršis laikomas išimtinu, o šiuo metu – ir laikinu.

Vadovaujantis Sutartimi ir Stabilumo ir augimo paktu, šiame pranešime taip pat išnagrinėti svarbūs veiksniai.

Kaip nurodyta Reglamento (EB) Nr. 1467/97 2 straipsnio 4 dalyje, kalbant apie deficito kriterijaus laikymąsi 2020 m., kadangi planuojamas valdžios sektoriaus skolos ir BVP santykis 2020 m. viršija 60 % BVP pamatinę vertę ir dviguba sąlyga (t. y. kad deficitas išliktų artimas pamatinei vertei ir pamatinės vertės perviršis būtų laikinas) nėra įvykdyta, į tuos svarbius veiksnius priimant sprendimą dėl perviršinio deficito susidarymo Airijoje pagal deficito kriterijų negali būti atsižvelgta.

Apskritai analizė rodo, kad Sutartyje ir Reglamente (EB) Nr. 1467/1997 apibrėžtas deficito kriterijus nėra įvykdytas.